

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ КРИПТОВАЛЮТ В УКРАЇНІ

PERSPECTIVES FOR DEVELOPMENT OF SETTLEMENTS WITH THE CRYPTOCURRENCY APPLICATION IN UKRAINE

УДК 336.761:338.124.4

Миколишин М.М.

к.е.н., викладач кафедри
фінансів, банківської справи
та страхування

Львівський інститут
Університету банківської справи

Була Н.Я.

викладач кафедри
менеджменту та соціально-
гуманітарних дисциплін

Львівський інститут
Університету банківської справи

У статті розглянуто характерні особливості функціонування електронних грошей (криптовалют), досліджено підходи до регулювання нормативно-правового статусу біткоіна у Україні та світі, проаналізовано сучасні практики застосування біткоіна в електронних розрахунках.

Ключові слова: криптовалюта, біткоін, електронні гроші, криптобіржа, нормативно-правове забезпечення криптовалюти, блокчейн.

В статье рассмотрены характерные особенности функционирования электронных денег (криптовалют), исследованы подходы к регулированию нормативно-правового статуса биткоина в Украине и мире,

проанализированы современные практики применения биткоина в электронных расчетах.

Ключевые слова: криптовалюта, биткоины, электронные деньги, криптобиржа, нормативно-правовое обеспечение криптовалют, блокчейн.

The article deals with peculiarities of the functioning of electronic money (cryptocurrency). Approaches to regulation of the legal status of bitcoin in Ukraine and in the world are investigated; modern practices of bitcoin application in electronic settlements are analyzed.

Key words: cryptocurrency, bitcoin, electronic money, crypto stock exchange, legal support of cryptocurrency, blockchain.

Постановка проблеми. Сучасний етап еволюції грошей пов'язаний з розвитком віртуальної економіки як складової частини глобальної економічної системи, основу якої становить бізнес на основі інформаційних технологій. Розвиток нових форм грошей відбувається завдяки активізації та поглибленню інформаційної сфери й інформаційного суспільства. За таких умов і впливу технологічних інновацій набуває нового змісту економічна наука, суттєві зміни відбуваються в усіх сферах економічної діяльності, зокрема фінансовому секторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стрімкий розвиток інформаційних технологій у ХХІ ст. зумовлює появу незвичних грошових символів, а саме так званих «цифрових (крипто) грошей». Ця проблематика все сильніше актуалізується серед вітчизняних та зарубіжних аналітиків, таких як В. Достова, М. Єрмошенко, Т. Ковальчук, Дж. Клейтон.

Теоретико-методологічні засади електронних грошей та функціонування систем на їх основі напрацьовані в роботах відомих зарубіжних учених, зокрема К. Кемпбелла, Дж. Мілля, Р. Міллера, В. Усоскіна, М. Фрідмена. Водночас проблема появи та утвердження ринку криптовалют або інформаційних грошових символів у глобальному вимірі досі залишається поза увагою зарубіжних та вітчизняних науковців. Теоретичні засади безготівкових розрахунків, побудови та функціонування національної платіжної системи України набули розвитку, а також розширені дослідженнями таких вітчизняних учених, як Б. Івасів, В. Кравець, І. Лютий, О. Махаєва, В. Міщенко, С. Міщенко, А. Мороз, М. Савлук, П. Сенищ, Т. Смовженко. Проте є потреба поглиблення теоретичної основи та єдності розуміння поняття, а також систематизації накопиченого досвіду. Отже, цифрові крипто-

валюти потребують системного аналізу та наукових оцінок, адже замітники реальних грошей є тим інструментом, який останнім часом активно використовується як джерело наповнення фіктивного капіталу.

Криптовалюта “bitcoin” (укр. «біткоін», далі – BTC) заслуговує на особливу увагу, оскільки вона відрізняється від інших, раніше створених електронних валют.

Постановка завдання. Метою дослідження є виявлення характерних рис та переваг електронної криптовалюти біткоіна, аналіз сучасних нормативно-правових засад для розвитку ринку криптовалют в Україні, оцінка структури й динаміки розвитку розрахунків із застосуванням криптовалют.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні у світі загалом та Україні зокрема впроваджено ефективні інноваційні продукти для здійснення електронних платежів, чому певною мірою сприяють науково-технічний прогрес та розвиток фінансового ринку.

Директива 2000/46/ЄС зазначає, що поширеним підходом до класифікації електронних грошей є виокремлення двох основних видів [1]:

- 1) на основі карток (“card-based e-money”);
- 2) на програмній основі (“software-based electronic money”).

Однією з особливостей електронних грошей порівняно з традиційними видами грошей є обмеженість щодо виконання ними функцій засобу платежу й засобу обігу. Як засіб платежу електронні гроші мають суттєві технічні обмеження, адже можливість їх приймання залежить від технічної оснащеності торговців.

Криптовалюта (від англ. “cryptocurrency”) – це вид цифрової валюти, в процесі емісії та обліку

якої використовуються асиметричне шифрування та різні криптографічні методи захисту. Вартість криптовалюти нічим не закріплена, тобто її ціна є динамічною та має специфічний механізм курсоутворення. Первісна ціна криптовалюти складалася з витрат на електроенергію для збереження цієї валюти, вторинну ціну визначає попит на цю криптовалюту. Попит є вирішальним у формуванні ціни на криптовалюту, і виділяють три види попиту на криптовалюту [2]:

- 1) спекулятивно-інвесторський (як можливість купівлі криптовалюти з метою її продажу за більшу ціну);
- 2) купівля товару (за криптовалюту);
- 3) переказ криптовалюти на інший рахунок без комісії (або менше за 0,1%).

Термін «криптовалюта» трактується як цифрова система платежів та грошових переказів, заснована на новітніх технологіях за принципами криптографії з метою функціонування безпечної, анонімною, децентралізованою, стабільною віртуальною валюти [2]. Після створення Bitcoin у 2008–2009 рр. сьогодні існує дуже велика кількість криптовалют. Цей ринок успішно функціонує та дає можливість проаналізувати процеси формування вартості, попиту та пропозиції близько сотні різних криптовалют. До найбільших за обсягом капіталізації криптовалют належать такі, як Bitcoin, Ethereum, Ethereum Classic, Dash, Ripple, Monero, Litecoin, NEM, Cardano, Bitcoin Cash. Кожна валюта виконує свою особливу функцію. Bitcoin виконує функцію прямої передачі цінностей від однієї адреси до іншої, не залучаючи банки-посередники [2].

В процесі створення криптовалюти Ethereum створюється децентралізований комп'ютер, що

може виконати програму без можливості внесення до неї змін, як це можна зробити на звичайному комп'ютері. Ripple виконує роль криптовалюти для міжбанківських розрахунків та намагається конкурувати з відомими технологіями SWIFT чи SEPA. Існують криптовалюти як певний сегмент криптовалют, що виконують функцію створення анонімних платежів, у яких незрозуміло, хто та куди передає платіж.

У світовій практиці перші спроби державного регулювання криптовалют почались у 2012 р. Європейським Союзом. Європейський Центральний Банк визнав біткоїн конвертованою децентралізованою віртуальною валютою. Поки що не всі держави світу визначилися з правовим статусом.

Нині Bitcoin не має визначеного правового статусу в Україні. Визначення такого статусу в Україні ускладнюється відсутністю консолідованого підходу до класифікації Bitcoin та регулювання операцій з ним у світі [3].

Так, у низці країн офіційно дозволені операції з Bitcoin (рис. 1). Зазвичай вони розглядаються як товар або інвестиційний актив і для цілей оподаткування підпорядковані відповідному законодавству. У деяких країнах Bitcoin визнають розрахунковою грошовою одиницею.

Наприклад, законодавство ЄС сьогодні класифікує Bitcoin як «цифрове представлення вартості, не підтвержене центральним банком або державним органом і не прив'язане до юридично встановлених валютних курсів, яке може використовуватися як засіб обміну для покупки товарів і послуг, їх передачі та зберігання, а також може набуватися в електронному вигляді». При цьому обмін традиційними валютами на одиницю Bitcoin звільняється від сплати податку на додану вартість [2].

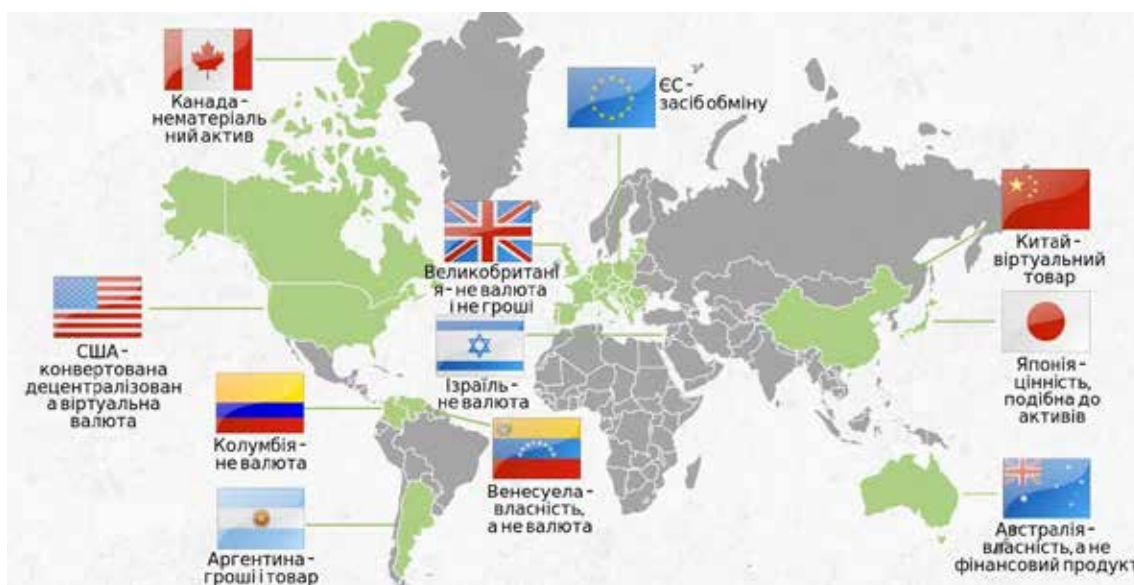

Рис. 1. Підходи до регулювання статусу біткоіна у світі

В Ізраїлі Bitcoin не підпадає під юридичне визначення валюти ні як фінансове забезпечення, ні як оподатковуваний актив. Щоразу, коли Bitcoin продається, продавець повинен сплатити податок на приріст капіталу.

Народний банк Китаю вважає Bitcoin віртуальним товаром, а не валютою, а його продаж може обкладатися ПДВ. В Японії Bitcoin визнається цінністю, подібною до активів (“asset-like values”). Його продаж обкладається японським аналогом ПДВ. В Австралії Bitcoin розглядається як власність, а транзакції з ним – як бартер. У Канаді Bitcoin взагалі визначається як нематеріальний актив, а транзакції з ним – як бартер. Таким чином, у різних країнах Bitcoin класифікують по-різному, зокрема як віртуальну валюту, грошовий сурогат, нематеріальну цінність, віртуальний товар. Зі свого боку НБУ нині офіційно не підтримує жодне з наведених визначень.

Отже, головна тенденція останнього часу полягає у сплеску інтересу до використання віртуальних валют. Так, продовжується розвиток нових технологій в Україні. НБУ продовжує вивчати досвід інших країн з метою врегулювання питання віртуальних валют в європейському та загальносвітовому контексті. Отже, Україна має таку ж проблему, що й більш цивілізовані країни, яка полягає в тому, що технології випереджають законодавство. Адже криптовалюти – це перспективна технологія, вона розвиватиметься, незважаючи на спротив чи нерозуміння. Кількість людей, які довіряють криптовалютам, постійно збільшується, як і кількість тих, для кого це стало бізнесом.

Виділимо основні переваги та недоліки електронної криптовалюти у табл. 1.

Попри всі переваги та різноманітність поширення біткоїнів, їх перспективи досить неоднозначні. Одні країни регламентують цю валюту на законодавчому рівні та стимулюють її обіг, інші держави, навпаки, забороняють її використання або вносять істотні обмеження щодо обігу цієї валюти. В Україні офіційно не заборонено користуватися біткоїнами, проте, за визначенням НБУ, вони не мають ніякого забезпечення та юридично закріплених за ними осіб, не контролюються жодними державними органами. Незважаючи на це, українські IT-фахівці продовжують інвестувати в цю валюту, в результаті чого Україна сьогодні посідає 5 місце за кількістю користувачів біткоін-гаманцями серед різних країн світу.

Основними характерними рисами біткоїна є [4]:

- 1) володіння вартістю, можливість використання для платежів;
- 2) зменшення потреби в банківських установах для здійснення переказів та зберігання коштів;
- 3) можливість купівлі товарів та послуг в Інтернеті, при цьому кількість покупців та продавців, що використовують електронну валюту, зростає;
- 4) відкладення дає змогу очікувати на збільшення вартості;
- 5) повна анонімність;
- 6) перша децентралізована електронна валюта, яка не контролюється жодною організацією або урядом;
- 7) можливість здійснювати перекази по всьому світі без додаткових комісійних та зборів на користь тих, хто має відповідний гаманець.

Найбільш важливими причинами можливого знецінення біткоїнів аналітики називають повну відсутність його інфляції та бажання взяти обіг криптовалюти під державний контроль. Остання,

Таблиця 1

Основні переваги та недоліки електронної криптовалюти

Переваги криптовалюти	Недоліки криптовалюти
1) Можливість користувачів самостійно відправляти платежі, завіривши їх достовірність за допомогою криптографічного підпису. 2) Комісія за здійснення переказу не фіксується та визначається ринком. Сьогодні вона становить менше 1 дол. США. 3) Біткоїн та інші віртуальні валюти забезпечують анонімність транзакцій, оскільки електронні адреси не містять інформації про їх власників. 4) Біткоїн створюються спільними діями багатьох учасників і не залежать від одного або декількох з них. Швидкість, з якою здійснюється операція, повністю унеможливує втручання третіх сторін або ймовірність афер. 5) Абсолютна децентралізація. Центральні банки не займаються емісією електронних валют та не мають жодного впливу на їх курс. 6) Надійність електронної валюти та низька ймовірність девальвації, що спричинені неможливістю здійснення додаткової емісії.	1) З точки зору правоохоронних органів використання віртуальних валют є набагато більшою загрозою, ніж використання готівки. Відповідно, з'являються нові види афер та кіберзлочинності. 2) Однією з перешкод для розширення кола користувачів є складний процес включення в систему, що зумовлене відсутністю необхідних знань, досвіду та технічних навичок у значної частини населення. 3) Децентралізація електронної валюти фактично відстороняє центральні банки від виконання притаманних їм функцій. Відповідно, довіра до такої валюти досить сумнівна.

ймовірно, викликана бажанням держави сконцентрувати функції грошової емісії у своєму розпорядженні і не допустити утворення альтернативних джерел емісії платіжних засобів, що не піддаються державному регулюванню. Фізично заборонити інтернет-операції з біткоїнами практично неможливо, оскільки в такому разі потрібен доступ до кожного комп'ютерного пристрою, а це заборонено законодавством більшості країн, оскільки є втручанням в особисте життя. Обмеження можуть вноситися тільки в процес обміну віртуальних валют на реальні гроші, що заборонить діяльність таких обмінників, що сьогодні також має місце [4].

Як в інших пострадянських державах, в Україні біткоїн ще не отримав великого поширення, хоча в інтернет-сфері використовується досить активно. В нашій країні досить проблематично використовувати цю валюту в повсякденній діяльності, оскільки неможливо оплачувати нею товари чи послуги. Лише одиниці українських онлайн-магазинів та підприємств зазначають на своїх сайтах про те, що приймають криптовалюту як форму оплати.

Основна законодавча активність почалась у 2014 році, з кожним роком набираючи оберти. Паралельно з Україною просто зараз плани щодо регулювання криптовалют обговорюються в Росії. НБУ активно вивчає досвід інших країн з метою врегулювання цих відносин в європейському та загальносвітовому контексті.

“Axon Partners” і криптовалютна консалтингова компанія “ForkLog Research” опублікували власний великий незалежний звіт про статус криптовалютного бізнесу у світі в найбільш сприятливих для нього юрисдикціях, а саме «Правове регулювання криптовалютного бізнесу» [5].

У листі НБУ від 8 грудня 2014 р. № 29-208/72889 зазначено, що емісія біткоїна не має ніякого забезпечення та юридично зобов'язаних за нею осіб, не контролюється державними органами будь-якої країни. НБУ також підкреслює, що уповноважені банки не мають правових підстав для зарахування іноземної валюти, отриманої від продажу біткоїнів, за кордон і застерігає фізичних та юридичних осіб від використання цієї валюти. НБУ керується також тим, що європейське банківське управління закликала банки ЄС утриматися від операцій з криптовалютами, зокрема біткоїнами, поки не буде створена система правил, яка зможе запобігти потенційним зловживанням [6].

Незважаючи на все це, Україна входить у топ-5 країн світу за кількістю користувачів різними біткоїн-гаманцями. Причиною цього є факт значної популярності біткоїнів серед українських IT-фахівців, які активно інвестують в цю валюту [7].

У 2016 р. юридична компанія “Axon Partners” стала першою українською компанією, що внесла біткоїни у свій статутний капітал [8].

Станом на березень 2017 р. вартість біткоїнів на українському ринку перебувала від 26 995 грн. (на UTBS) до 27 980 грн. (на Finance.ua) за біткоїн. За 2017 р. спостерігалась така динаміка курсів цієї валюти: максимальний показник курсу становив 34 000 грн., а мінімальний – 27 555 грн. [9]. Незважаючи на впевненість М. Ліхачова (радника АТ «Спенсер і Кауфманн») в тому, що такі передові технології, як електронна готівка, рано чи пізно прийдуть і в Україну, ставши звичним способом для взаєморозрахунків більшості громадян [10], вважаємо, що через слабкість сучасного українського фінансового ринку та наявність безлічі інших проблемних аспектів соціально-економічного середовища така масова поширеність віртуальних валют з'явиться ще не скоро, чого не можна сказати про світовий ринок.

НБУ та Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР) працюють над нормативно-правовим врегулюванням цього фінансового напрямку, вивчаючи досвід розвинутих країн. НБУ зробив заяву щодо Bitcoin в листопаді 2014 року. НБУ розглядає віртуальну валюту/криптовалюту Bitcoin як грошовий сурогат, який не має забезпечення реальною вартістю й не може використовуватися фізичними та юридичними особами на території України як засіб платежу, оскільки це суперечить нормам українського законодавства. Крім того, регулятор зазначив, що «всі ризики за використання в розрахунках віртуальної валюти/криптовалюти Bitcoin несе учасник розрахунків по ним. “Bitcoin Foundation Ukraine” зазначає, що в роз'ясненні НБУ не міститься прямої заборони на використання криптовалюти, а також був розкритикований підхід до визначення Bitcoin як грошового сурогату.

НБУ заявив, що використання BTC може супроводжуватися високим ризиком. У роз'ясненні [6] зазначено, що, згідно з Конституцією України (ст. 99), Цивільним кодексом України (ст. 192), Законом України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» (ст. 3) та Декретом Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» від 19 лютого 1993 р. № 15-93 (ст. 3), гривня як грошова одиниця України є єдиним законним платіжним засобом в Україні, приймається усіма фізичними та юридичними особами без будь-яких обмежень на всій території України для проведення переказів та розрахунків. Одними з функцій Національного банку України є монополічне здійснення емісії національної валюти України та організація готівкового грошового обігу (ст. 7 Закону України «Про Національний банк України»). Випуск та обіг на території України інших грошових одиниць і використання грошових сурогатів як засобу платежу забороняються (ч. 2 ст. 32 Закону України «Про Національний банк України»).

За рішенням Національного координаційного центру кібербезпеки в Україні мають створити робочу групу за участю представників НБУ, Міністерства фінансів, НКЦПФР, СБУ, Національної поліції, Державної служби фінансового моніторингу, Державної фіскальної служби, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації. Ця група займатиметься напрацюванням нормативно-правових пропозицій регулювання ринку криптовалют. Наявні підходи до застосування інструментів регулювання в різних країнах запропоновано згрупувати в рамках консервативної, ліберальної, репресивної моделей регулювання ринку віртуальних валют і моделі очікування. В Україні для підтримки інновацій у фінансовому секторі необхідно розробити принципи регулювання ринку криптовалюти та попереджати злочинне використання віртуальних валют. Перспективною є консервативна модель регулювання ринку віртуальних валют, що передбачає функціонування відповідних інститутів регулювання. В Україні перш за все має бути запроваджено ліцензування підприємницької діяльності з віртуальною валютою. При цьому ліцензії повинні надаватися тільки за умови забезпечення захисту прав споживачів, запобігання відмиванню грошей та підвищення вимог до кібербезпеки під час роботи з криптовалютою. З метою детінізації цього сектору необхідне внесення змін до Податкового кодексу України щодо включення доходів від здійснення операцій з віртуальною валютою до обкладання податком на доходи фізичних осіб. Крім того, організації, що працюють з віртуальними валютами в Україні, повинні звітувати про підозрілі операції своїх клієнтів, що буде сприяти дотриманню Міжнародних стандартів з протидії відмиванню грошей і фінансуванню тероризму та поширенню зброї масового знищення FATF. Отже, це забезпечить реалізацію завдань Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 р., пов'язаних з необхідністю впровадження фінансових та технологічних інновацій, а також забезпечення прозорості [11]. Обидва законопроекти дають власне визначення криптовалюти, майнінгу та інших специфічних термінів, обумовлюють, хто має право займатися майнінгом, як регулюється діяльність бірж, а також супутні моменти на зразок юридичної відповідальності та специфіки оподаткування.

До Верховної Ради України було подано два законопроекти щодо регуляції криптовалют на території країни, а саме «Про обіг криптовалют в Україні» і «Про стимулювання ринку криптовалют і їх похідних в Україні». Позитивний момент полягає в тому, що українські законотворці не забороняють криптовалюту, але обидва проекти істотно відрізняються один від одного.

Ключові положення Законопроекту «Про обіг криптовалют в Україні» від 6 жовтня 2017 р. № 7183 такі [12].

1) Криптовалюта – це предмет обміну, до якого застосовуються загальні положення договору обміну. Державне управління у сфері поведінки з криптовалютою здійснює НБУ. НБУ регулює діяльність криптовалютних бірж, через які повинні проводитися всі операції. Крипторіж зобов'язана здійснювати моніторинг усіх транзакцій, ідентифікацію та персоніфікацію суб'єкта криптовалютних операцій в порядку, встановленому НБУ. Володіти криптовалютами та майнігувати мають право, зокрема, фізичні особи. Для майнінгу можуть використовуватися як власні, так і орендовані потужності. Намайнена криптовалюта оподатковується (розмір не обумовлюється).

2) Дохід, отриманий криптовалютною біржою від здійснюваних операцій, оподатковується.

3) До криптовалюти застосовуються загальні норми як на право приватної власності. Майнер може розпоряджатися нею на свій розсуд, а саме змінювати на іншу криптовалюту, електронні гроші, цінні папери, валютні цінності, товари й послуги.

4) Криптовалюта не може застосовуватися проти основ національної безпеки України, для закликів до повалення конституційного ладу, порушення територіальної цілісності України, вчинення терористичних актів, фінансування тероризму, легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших протиправних дій.

5) Дані про криптовалютні операції зберігаються в системі блокчейна та є відкритими. Суб'єкт криптовалютних операцій зобов'язується зберігати дані про всі транзакції протягом 5 років.

Ключові положення Законопроекту «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні» від 10 жовтня 2017 р. № 7183-1 такі [13].

1) Криптовалюта вважається фінансовим активом.

2) Крипторіж – юридична особа, яка має статус фінансової установи та надає всі види фінансових послуг на ринку криптовалют. Майнінгом може займатися тільки юридична особа або ФОП.

3) Регулювати ринок криптовалют буде регулятор, тобто спеціально створений для цього орган.

4) Регулятор буде займатися видачою ліцензій на здійснення діяльності крипторіж та криптообмінних операцій, забезпечувати контроль за їх діяльністю; забороняти або зупиняти діяльність фінансових установ, що надають послуги на ринку криптовалют; встановлювати правила й стандарти надання послуг, здійснювати пруденційний нагляд за фінансовими установами тощо.

5) Держава стимулює діяльність майнера та розвиток ринку криптовалют, зокрема шляхом

фінансової підтримки інноваційних проектів в галузі майнінгу, регулювання цін на електроенергію (пільгові тарифи вночі), пільгового оподаткування та інших форм відповідно до законодавства України про інноваційну діяльність.

6) Криптовалютною може бути тільки юридична особа з мінімальним розміром статутного капіталу у 5 млн. грн (виключно грошовими коштами, не запозиченими, походження яких можна довести) на момент отримання ліцензії. Не менше 51% статутного капіталу має належати громадянам України, а до складу учасників криптобіржі можуть входити також державні органи та органи місцевого самоврядування, неприбуткові організації та нерезиденти України.

7) Фінансова установа, яка надає послуги на ринку криптовалют, повинна мати сайт в доменній зоні верхнього рівня "ua", назва має збігатися із зареєстрованою на території України торговою маркою.

8) Анонімні рахунки в криптовалюті заборонені.

9) Криптовалютні операції можуть здійснюватися тільки через криптобіржі й пункти обміну криптовалют. З них необхідно сплачувати збір на пенсійне страхування.

10) Забороняється майнінг з повним або частковим використанням обчислювальних та інших засобів, що належать третім особам, без згоди третіх осіб.

Після розгляду законопроектів у відповідних комітетах регуляторний орган України НКЦПФР у своїй прес-службі зазначив, що не може нині підтримати ці дві ініціативи.

Причиною відмови стало, те, що, на думку регулятора, проекти законів в деяких пунктах потребують доопрацювання.

1) Використання терміна «криптовалюта» у законодавстві є невідповідним, оскільки фактично зазначене поняття є результатом фінансового інжинірингу та не є валютою, у зв'язку з чим більш доцільним є вживання терміна «криптоодиниця».

2) Необхідно зазначити, що правовий статус криптовалют у розвинених країнах різниться, зазвичай криптовалюта розглядається як фінансовий інструмент, інвестиційний актив, рідше товар. Саме таке визначення ми вважаємо найбільш прийнятним.

3) Запропоноване законопроектами жорстке регулювання вважаємо недоцільним, оскільки на теперішньому етапі (глобальної невизначеності щодо регулювання ринку криптовалют) регулювання має відбуватись на основі принципів та полягати у запровадженні загальної правової легалізації фінансовим регулятором конкретної криптоодиниці з огляду на характер та кількість сторін операцій, які з нею здійснюються, системи її обліку.

Отже, в Україні статус біткоїна та криптовалют загалом ще протягом деякого часу буде залишатися невизначеним, що не заважатиме цифровим валютам функціонувати на території країни. Хоча, звісно, Верховна Рада України може прийняти якийсь із законопроектів, незважаючи на рекомендації НКЦПФР.

Кількість установ в Україні [14], де можна розраховуватися криптовалютами, постійно зростає. Пошукова система "Spendabit" дає можливість знайти кілька мільйонів товарів, які доступні до покупки за біткоїни. Система знаходить в Інтернеті різні торговельні платформи й магазини, які відповідають вашим запитам. Використовувати "Spendabit" просто: потрібно набрати потрібний продукт в рядку пошуку. Система дає змогу знайти як великі, так і дрібні магазини. "Spend Bitcoins" також дає змогу знайти на карті продавців, які приймають біткоїни. Хоча ця карта менш популярна, ніж попередня, на ній можна знайти інших продавців, яких немає на "Coinmap".

На відміну від інших сервісів, "CoinATMRadar" не допоможе вам знайти магазини, які беруть біткоїни, проте, він з легкістю знайде bitcoin-банкомат в будь-якій точці земної кулі, щоб ви могли швидко й легко конвертувати ваші біткоїни у фіатну валюту. Це дуже зручно, якщо у вас із собою є тільки біткоїни, але ніде поблизу їх не приймають як оплату.

З кожним днем все більше людей в Україні дізнаються про біткоїни і хочуть ними скористатися. Курс купівлі Bitcoin до долара станом на 7 січня 2018 р. на двох основних за обсягом торгів біржах мав такі показники:

1) американська біржа "Poloniex"	–
16 769,24 BTC/USD (+2,06%);	
2) американська біржа "Bitfinex"	–
16 739,00 BTC/USD (+1,82%).	

"BitCoin24" створений з метою спрощення для розуміння використання біткоїна. Після реєстрації в системі споживач отримує свій гаманець, в якому має можливість з легкістю управляти своїми коштами, купувати, виводити біткоїни на карту «ПриватБанку», інших банків України або на інший біткоїн-гаманець.

Купити біткоїни в «Приват24» – це відмінне рішення для всіх, хто хоче вкласти гроші в цю криптовалюту. Швидко, автоматично, а головне, безпечно це можна зробити, створивши гаманець "BitCoin24". Сервіс «Приват24» балансує біткоїни, надаючи їх еквівалент у гривні. З'являється можливість за один клік перевести потрібну суму на іншу біткоїн-адресу або вивести біткоїни на «Приват24». Курс продажу й покупки біткоїну завжди доступний у верхній частині сторінки та постійно оновлюється, а за допомогою онлайн-калькулятора можна завжди порахувати актуальну суму та її еквівалент в біткоїні або гривні залежно від

напряму обміну. Фундаментальна основа біткоіна полягає у відсутності комісії або її мізерній частині щодо суми самого платежу, зазвичай вона не перевищує 0,0005 BTC, що є дуже малою частиною самої транзакції.

Висновки з проведеного дослідження. Приймаючи електронні гроші як засіб платежу, підприємства роздрібною торгівлі отримують окремі переваги економічного та соціального характеру:

1) використання електронних грошей як електронного замінника банкнот і монет у розрахунках з населенням може дати змогу зменшити витрати на розрахунково-касове обслуговування в банку та інкасацію готівки;

2) розрахунки електронними грошима пришвидшують операції з купівлі-продажу товарів за рахунок своєї абсолютної подільності, тобто можливості моментального списання необхідної суми коштів;

3) робота з цим платіжним засобом унеможливує здійснення шахрайських операцій недобросовісним персоналом підприємства завдяки автоматичній фіксації операцій у відповідних програмно-технічних комплексах;

4) як платіжний інструмент на пред'явника електронні гроші безособові, тобто ідентифікуються електронний гаманець, а не його власник, що також може спонукати покупців розраховуватися в такий спосіб.

Доручено розробити механізм забезпечення доступу правоохоронних органів до цих криптовалютних бірж із зобов'язанням зазначених суб'єктів зберігати інформацію про всі транзакції протягом певного терміну та розкриття інформації про клієнта за мотивованим запитом. Будь-які додаткові вимоги до криптовалютної діяльності та суб'єктів господарювання, що здійснюють її, на законодавчому рівні не встановлені. Немає також відповідних роз'яснень регуляторів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про започаткування та здійснення діяльності установами-емітентами електронних грошей та пруденційний нагляд за ними: Директива 2000/46/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 18 жовтня 2000 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_178.

2. How legal is Bitcoin and Crypto Currencies? URL: <https://www.cryptocompare.com/coins/guides/how-legal-is-bitcoin-and-crypto-currencies>.

3. Коментар заступника Голови НБУ Олега Чурія щодо статусу Bitcoin в Україні // Офіційний сайт Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=53411806.

4. Що таке біткоін? Invest-Program – прибуткове інтернет-інвестування. URL: <http://invest-program.com.ua/shho-take-bitcoin>.

5. Правовое регулирование криптовалютного бизнеса // Ахон – юридическая компания. URL:

<http://axon.partners/wp-content/uploads/2017/02/Global-Issues-of-Bitcoin-Businesses-Regulation.pdf>.

6. Щодо віднесення операцій з віртуальною валютою/криптовалютою Bitcoin до операцій з торгівлі іноземною валютою: Лист Національного банку України від 8 грудня 2014 р. № 29-208/72889. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v2889500-14>.

7. Bitcoin: як в Україні використовують криптовалюту. Конкурент – ділове інтернет-видання Волині. URL: <http://konkurent.in.ua/news/golovna/12240/bitcoin-yak-v-ukrayini-vikoristovuyut-kriptovalyut-u.html>.

8. У Відні відкрився перший у світі біткойн-банк. Конкурент – ділове інтернет-видання Волині. URL: <https://konkurent.in.ua/news/sviti/11839/u-vidni-vidkriysya-pershij-u-sviti-bitkojnbank.html>.

9. Курс Bitcoin. Finance.ua – інформаційний ресурс. URL: <http://charts.finance.ua/ua/currency/bitcoin/-/1/btc>.

10. Ліхачов М. Скромна чарівність біткоіна: українські реалії використання криптовалют. Forbes Україна. URL: http://forbes.net.ua/ua/opinions/1428255-skromna-charivnist-bitkoina-ukrayinski-realiyi-vikoristannya-kriptovalyut?utm_medium=social&utm_source=facebook.com&utm_campaign=skromna-charivnist-bitkoina-ukrayinski-realiyi-vikoristannya-kriptovalyut.

11. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року: Постанова Правління НБУ від 18 червня 2015 р. № 391 // Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43352266>.

12. Про обіг криптовалют в Україні: Законопроект від 6 жовтня 2017 р. № 7183. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH5JJ00A.html.

13. Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні: Законопроект від 10 жовтня 2017 р. № 7183-1. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH5JJ1AA.html.

14. Криптовалюта в Україні: поняття та перспективи використання. URL: https://www.bitlex.ua/uk/blog/articles/post/kriptovalyuta_v_ukrayini_ponyattya_ta_perspektyvy_vykorystannya.

REFERENCES:

1. Dyrektyva JeS "Pro zapochatkuвання ta zdijsnennja dijalnosti ustanovamy-emitentamy elektronnyh groshej ta prudencijnyj nagljad za nymu" 18.10.2000 roku № 46 [On the Initiation and carrying out the activities of electronic money by emission institutions and prudential supervision over them] zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_178 (in Ukrainian).

2. How legal is Bitcoin and Crypto Currencies? Retrieved from: <https://www.cryptocompare.com/coins/guides/hov-legal-is-bitcoin-and-crypto-currencies> (in English).

3. Oficijnyj sajt "Nacional'nyj bank Ukrainy" "Komentar zastupnyka Golovy NBU Olega Churija schodo statusu Bitcoin v Ukraini" [Official site "NBU" "Commentary by Oleg Churij the Deputy Governor of the National Bank of Ukraine on the status of Bitcoin in Ukraine"] bank.gov.ua. Retrieved from: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=53411806 (in Ukrainian).

4. Scho take bitcojn? [What is a Bitcoin?]. invest-program.com.ua. Retrieved from: <http://invest-program.com.ua/shho-take-bitkoin> (in Ukrainian).

5. Pravovoe regulirovanye kryptovaljutnogo byznesa [Legal regulation of cryptocurrency business]. axon.partners. Retrieved from: <http://axon.partners/wp-content/uploads/2017/02/Global-Issues-of-Bitcoin-Businesses-Regulation.pdf> (in Russian).

6. Lyst Nacional'nogo banku Ukrajinny (2014) Schodo vidnesennja operacij z virtual'noju valjutoju/kryptovaljutoju Bitcoin do operacij z tovgivli inozemnoju valjutoju 08 grud. 2014 r. № 29-208/72889 [The letter of the National Bank of Ukraine "On attributing operations with" virtual currency Bitcoin cryptocurrency to foreign currency trading operations" from December 8 2014, № 29-208/72889]. zakon2.rada.gov.ua. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/lavs/show/v2889500-14> (in Ukrainian).

7. Bitcoin: jak v Ukrajinny vykorystovujut' kryptovaljutu? [How uses Bitcoin in Ukraine?] konkurent.in.ua. Retrieved from: <http://konkurent.in.ua/neys/golovna/12240/bitcoin-yak-v-ukrajini-vikoristovuyut-kryptovalyut-u.html> (in Ukrainian).

8. U Vidni vidkryvsja pershyj u sviti bitkojn-bank [the world's first bitcoin bank was opened in Vienna] konkurent.in.ua. Retrieved from: <https://konkurent.in.ua/neys/svit/11839/u-vidni-vidkryvsya-pershij-u-sviti-bitkojn-bank.html> (in Ukrainian).

9. Kurs Bitcoin [Price Bitcoin] finance.ua. Retrieved from: <http://charc.finance.ua/ua/currency/bitcoin/-/1/btc>.

10. Lihachov M. Skromna charivnist' bitkoina: ukrajins'ki realiji vykorystannja krypto valjut [Modest charm of bitcoin: Ukrainian realities of crypto-

currencies usage] forbes.net.ua. Retrieved from: http://forbes.net.ua/ua/opinions/1428255-skromna-charivnist-bitkoina-ukrajinski-realiji-vikoristannja-kryptovalyut?utm_medium=social&utm_source=facebook.com&utm_campaign=skromna-charivnist-bitkoina-ukrajinski-realiji-vikoristannja-kryptovalyut (in Ukrainian).

11. Oficijnyj sajт "Nacional'nyj bank Ukrajinny" Postanova Pravlinnja NBU (2015) Kompleksna programa rozvytku finansovogo sektoru Ukrajinny do 2020 r. 18 cherv. 2015 r. № 391 [Official site "NBU" Resolution of the NBU Board of Comprehensive Program for the Development of the Financial Sector of Ukraine until 2020] bank.gov.ua. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43352266> (in Ukrainian).

12. Zakonoproekt "Pro obig kryptovaljut v Ukrajinny" 6 zhovt. 2017 r. № 7183 [The draft law "On the circulation of cryptocurrency in Ukraine" from October 6 2017, № 7183] search.ligazakon.ua. Retrieved from: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH5JJ00A.html (in Ukrainian).

13. Zakonoproekt "Pro stymuljuvannja rynku kryptovaljut ta jih pohidnyh v Ukrajinny" 10 zhovt. 2017 r. № 7183-1 ["About the stimulation of cryptocurrency market and its derivatives in Ukraine" from October 10 2017, № 7183-1] search.ligazakon.ua. Retrieved from: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH5JJ1AA.html (in Ukrainian).

14. Kryptovaljuta v Ukrajinny: ponjattja ta perspektyvy vykorystannja [Cryptocurrency in Ukraine: concept and its prospects of usage] bitlex.ua. Retrieve from: https://www.bitlex.ua/uk/blog/articles/post/kryptovalyuta_v_ukrajini__ponyattja_ta_perspektyvy_vykorystannja (in Ukrainian).

Mykolyshyn M.M. Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Finance, Banking and Insurance
Lviv Institute of SHEI "Banking University"**Bula N.Ya.**Lecturer of Management and Social-Humanitarian Disciplines Department
Lviv Institute of SHEI "Banking University"**PERSPECTIVES FOR DEVELOPMENT OF SETTLEMENTS
WITH THE CRYPTOCURRENCY APPLICATION IN UKRAINE**

The concept of "cryptocurrency" refers to digital currency types. Perspectives for the development of cryptocurrency are interrelated with the progress of Internet technologies. Cryptocurrency is created and transmitted with the help of cryptocurrency methods, mainly on the basis of the blockchain technology.

In our work special attention is paid to the current legal aspects of the formation of the cryptocurrencies market. Practical possibilities of buying cryptocurrency products in "Privat24" are investigated. It is an excellent solution for anyone who wants to invest in bitcoin cryptocurrency, having created an electronic purse – "Bit-Coin24".

Any type of cryptocurrency has no official status as a payment instrument. The practical use of cryptocurrency as money in many respects depends on the policy of the state. A lot of countries have already recognized bitcoins, but Ukraine has not defined its attitude to this digital currency yet. There is no direct prohibition on the purchase, possession, and disposal of cryptocurrency in Ukraine.

The Tax Code of Ukraine for 2019 does not foresee the taxation of income derived from cryptocurrency transactions, since Bitcoin in Ukraine has no legal status, but the preparation of the concept of regulation of the cryptocurrency market is almost completed. At the same time, Ukrainian regulators, including the NBU, are developing a system for controlling the cryptocurrency market, since the removal of the state from this issue and the legal instability on the cryptocurrency market because of the lack of a regulatory framework – is creating threats to the economy and security of the state.

The European Union considers bitcoins as a universal treaty, and a number of Asian countries has been officially approved it (Japan) or restricted it to the full prohibition of coin ownership (China). Consequently, Ukraine has the same problem as more civilized countries – technologies are ahead of the law. After all, cryptocurrency is a promising technology; it is in the process of evolution, despite resistance or misunderstanding. The number of people who trust cryptocurrency is steadily increasing, as well as the number of those for whom it has already become a business.